

Міжнародне право

УДК 341.171

Міненко Дарина Сергіївна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Minenko Daryna

Student of

Yaroslav Mudryi National Law University

**БЕЗПЕЧНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В КОНТЕКСТІ
АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ACQUIS
COMMUNAUTAIRE ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

***Анотація.** Стаття присвячена характеристиці процесу адаптації законодавства України до *acquis communautaire* Європейського Союзу. Визначено передумови та обов'язкові компоненти цього процесу, а також обґрунтовано необхідність впровадження змін до законодавства.*

***Ключові слова:** законодавство Європейського Союзу, міжнародне право, безпека харчових продуктів, якість харчових продуктів, *acquis communautaire*, доробок спільноти Європейського Союзу.*

***Аннотация.** Статья посвящена характеристике процесса адаптации законодательства Украины к *acquis communautaire* Европейского Союза. Определены предпосылки и обязательные компоненты этого процесса, а также обоснована необходимость внесения изменений в законодательство.*

***Ключевые слова:** законодательство Европейского Союза, международное право, безопасность пищевых продуктов, качество пищевых*

*продуктов, *acquis communautaire*, досягнення сообщества Європейського Союзу.*

***Summary.** The article is devoted to characterization of the process of adaptation of the legislation of Ukraine to the *acquis communautaire* of the European Union. The prerequisites and mandatory components of this process are identified, as well as the necessity to introduce changes to the legislation.*

***Key words:** European Union law, international law, food safety, food quality, *acquis communautaire*, achievements of the European Union community.*

Постановка проблеми. Людина, її життя та здоров'я визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а тому і забезпечення належної якості продуктів харчування є важливим напрямом державної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження слугували праці, Кучера Ю.Е., Дочинець І.В., Кійко В.В., Бондарчук М.В. та інших.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є виокремлення ключових аспектів процесу адаптації законодавства України до *acquis communautaire* Європейського Союзу в частині забезпечення якості та безпеки харчових продуктів.

Виклад основного матеріалу. Україна перебуває на шляху євроінтеграції, невід'ємною складовою цього процесу є приведення національного законодавства у відповідність до «*acquis communautaire*» Європейського Союзу (далі – ЄС), що означає «доробок спільноти». *Acquis communautaire* — це правова система ЄС, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства [1]. Одним із розділів, на які розподілений

доробок спільноти є «Безпека їжі, ветеринарна та фітосанітарна політика», тому і дослідження тематики безпеки якості харчових продуктів, в контексті адаптації законодавства України, є надзвичайно актуальною.

«Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (далі - Угода про асоціацію) в розділі IV містить главу 3 «Технічні бар'єри у торгівлі», перш за все тому, що усунення останніх є невід'ємною складовою товарообігу в межах Європейської економічної зони. Основне призначення полягає у полегшенні доступу до ринків та гармонізації законодавства щодо стандартів, яким має відповідати продукція. В Угоді про асоціацію передбачено обов'язок України вжити заходів з метою досягнення відповідності технічним регламентам ЄС та системам стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду ЄС [ст. 56, 2]. Перелік законодавства, яке підлягає імплементації, визначено в Додатку III до Угоди про асоціацію [2]. Зазначені акти є фундаментом для подальших змін в законодавстві.

На сьогодні, український законодавець зробив сім важливих кроків для пришвидшення процесу гармонізації українського законодавства, шляхом прийняття наступних законодавчих актів: 1) Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»; 2) Закон України «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про харчові продукти та корми, здоров'я та благополуччя тварин»; 3) Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»; 4) Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність»; 5) Закон України «стандартизацію»; 6) Закон України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності»; 7) Закон України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції». Загалом,

процес приведення національного законодавства у відповідність до «acquis communautaire» ЄС можна поділити на наступні ключові елементи : стандартизація, налагодження обміну інформацією між державами-членами та європейськими контролюючими органами, та створення нових інституцій.

Законодавчі зміни останніх років були спрямовані на перехід від централізованої системи обов'язкової сертифікації до принципово нової, яка полягає в оцінці відповідності товару вимогам технічних регламентів. Технічний регламент являє собою закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких обов'язкове (може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва) [ч. 1 ст. 1, 3]. Станом на жовтень 2019 року, обов'язкова сертифікація товарів скасована, а тому і радянські ГОСТи, які доповнювалися переглянутими або розробленими новими українськими ДСТУ втрачають свою актуальність в прогресивному сьогоденні.

Варто зазначити, що запровадження нової системи не позбавляє виробників можливості підтвердити якість продукції сертифікатом, а, навпаки, робить процедуру отримання останніх набагато зручнішою та сучаснішою. Основна відмінність: виробник самостійно обирає ті характеристики продукції, які він хоче підтвердити, саме тому така сертифікація і називається добровільною. При цьому відповідальним за отримання сертифікату про відповідність є сам виробник, тобто відбувається децентралізація, яка, на мою думку, сприяє підвищенню рівня

відповідальності бізнесу, а тому і рівня культури громадянського суспільства держави.

Невід'ємною складовою процесу переходу до нової системи оцінки відповідності товару є створення інституції, яка буде реалізувати цей напрям державної політики. З цією метою було створено Національне агентство України з акредитації (НААУ) - це незалежний державний орган, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, та провадить некомерційну господарську діяльність. НААУ є членом Міжнародного форуму з акредитації (IAF) та Європейської асоціації з акредитації (EA), саме наявність останнього зумовлює визнання сертифікату відповідності, виданого в Україні на території всього ЄС і не тільки. Ще однією інституцією, яка покликана затверджувати нові стандарти для продукції виступає Національний орган стандартизації (НОС) функції якого покладено на державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (далі – ДП «УкрНДНЦ»).

Виходячи з того, що в сучасному світі інформація виступає одним з основних товарів на світовому ринку, найбільш цінним ресурсом та обов'язковим компонентом всіх процесів, а тому і забезпечення належного обміну даними між державами-членами ЄС набуває першочергового значення. З метою здійснення нагляду та контролю за споживчим ринком, Директивою Європейського парламенту та ради 2001/95/ЄС про загальну безпеку продукції (далі — Директива 2001/95/ЄС) було створено Систему швидкого реагування (РАПЕКС) [ст.12, 4]. Система спрямована на швидке інформування щодо ризиків для споживачів між державами-членами та Європейською комісією щодо здійснення нагляду та контролю за споживчим ринком.

Основні вимоги до загальної безпеки продукції викладені у Директиві 2001/95/ЄС, зокрема, було встановлено для всіх виробників загальний обов'язок забезпечення безпеки продукції. Під безпечною продукцією в Директиві 2001/95/ЄС розуміється "будь-яка продукція, яка в нормальних або розумно передбачуваних умовах використання не становить ніякого ризику чи становить лише мінімальні ризики, зіставні з використанням продукції і які вважаються допустимими при дотриманні високого рівня захисту здоров'я та безпеки людей [п. в ст.2, 4]. При цьому, безпечність продукції — це комплексне явище, яке передбачає врахування різних чинників, наприклад: властивостей продукції, зовнішнього оформлення продукції, категорій споживачів, які піддають себе ризику при використанні продукції і т. д.

Висновки з даного дослідження. Безумовно, адаптація законодавства України до законодавства ЄС в частині безпеки та якості харчових продуктів важливий процес в прогресивному сьогоденні нашої держави. Здійснення законодавчих змін відкриє можливість безперешкодного виходу на європейський ринок українських товаровиробників, а також удосконалення рівня безпеки та якості харчових продуктів.

Література

1. Глосарій термінів Європейського Союзу. URL: http://europa.dovidka.com.ua/d.html#_Acquis_communautaire_Community
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n354

3. Про технічні регламенти та оцінку відповідності Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 14, ст.96). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
4. Директива 2001/95 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 грудня 2001 р. URL: <http://www.icqc.eu/userfiles/File/directiva%202001%2095%20ec%20gpsd%20ru.pdf>